

ชื่อ เรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของเกษตรกร ผู้ผลิตผักปลอดสารพิษ ตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นายวัชร ปันทอง

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรปริญา สุขวัฒนา	ประธานกรรมการ
อาจารย์ สามารถ ศรีจันทังค์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.แสนย์ สายสุภลักษณ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและนอกชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จในการผลิตผักปลอดสารพิษ และการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตของเกษตรกรในตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเริ่มจากศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติของเกษตรกรรวมทั้งรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกภาคสนาม การจัดกลุ่มสนทนา การทำงานร่วมกับชุมชน ใช้กล้องถ่ายรูปเป็นอุปกรณ์ช่วยในการรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดหมวดหมู่ และตีความ นำเสนอรายงานการวิจัยแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาที่สรุปได้คือ ชุมชนที่ศึกษาสมัยการตั้งหมู่บ้านนั้นการเกษตรเป็นลักษณะการทำไร่เลื่อนลอย เปิดพื้นที่ป่าเพื่อทำกินไปเรื่อยๆ ใช้แรงงานจากคนและสัตว์ในการทำการเกษตร ต่อมารัฐมีนโยบายสนับสนุนให้เร่งผลผลิต ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วย พันธุ์พืชใหม่ ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับระบบนิเวศน์ ตลอดจนจนถึงสุขภาพของเกษตรกร เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบโดยตรงกลุ่มหนึ่งประมาณ 10 กว่าคนได้รวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาและพบว่าเกษตรกรรวมทั้งเด็กช่วยได้ และได้ดำเนินการจนประสบความสำเร็จ จากการศึกษาพบว่ามีปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จอยู่ 2 ปัจจัยคือ (1) ปัจจัยภายในชุมชน คือความตระหนักในปัญหานิเวศน์ ความสัมพันธ์แบบเครือญาติซึ่งช่วยแพร่กระจายแนวคิดเกษตรกรรวมทั้งเด็กได้ด้วยทางหนึ่ง และองค์กรหรือกลุ่มชาวบ้านมีความเข้มแข็ง (2) ปัจจัยภายนอกชุมชน ได้แก่ กระแสพัฒนาประเทศที่ทำให้เกิดปัญหาซึ่งเป็น

แรงผลักดันให้เกษตรกรหาทางเลือกใหม่ ๆ การเผยแพร่ของสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับแนวคิดของเกษตรกร
กรรมทางเลือก รวมทั้งการนำเสนอกรณีตัวอย่างเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ การได้รับการ
สนับสนุนจากภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรพัฒนาเอกชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับ
เครือข่ายการเรียนรู้นอกชุมชน โดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ประชุมแลกเปลี่ยนประสบ
การณ์ของเกษตรกร ปัจจัยสุดท้ายคือตลาดซึ่งเริ่มมีอุปสงค์ต่อผลิตผลปลอดสารพิษ แม้ว่าเกษตรกรจะ
เน้นการซื้อขายใน ชุมชนและมีรายได้ตลอด ปัจจัยภายในและภายนอกต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและ
กันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตขึ้นในชุมชน และนำไปสู่ความสำเร็จในการผลิต ในส่วนที่
เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตหลักของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จนั้นพบว่า มีช่วงการ
เปลี่ยนแปลงระบบการผลิตที่แบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือช่วงทำไร่หมุนเวียน ช่วงผลิตพืชผลเศรษฐกิจ และ
ช่วงการหันมาทดลองเกษตรกรกรรมทางเลือก รูปแบบที่เกษตรกรใช้อยู่ในปัจจุบันคือเกษตรอินทรีย์และ
ไร่นาสวนผสม สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการผลิตคือ สาเหตุที่เป็นแรงผลักดันและแรงจูงใจ สารพิษ
ต้นทุน การตลาด หนี้สิน และขบวนการผลิต

Independent Study Title	Factors Relating to the Success of the Farmers Growing Non-Toxic Vegetables in Tambon Mae Tha King Amphoe Mae On Changwat Chiang Mai	
Author	Mr. Watchara Pinthong	
M.Ed.	Vocational Education	
Examining Committee	Assist.Prof.Pornparinya Sukwattana	Chairperson
	Lect. Samart Srijumnong	Member
	Lect. Dr. San Saisuphaluck	Member

Abstract

The study was to examine internal and external factors which determined the success in the non-chemical agricultural production launched by the successful farmers in the Mae Tha Sub-district, Mae-On Branch District, Chiang Mai Province. The study employed qualitative research methodology starting from documentary analysis to acquire theoretical framework and alternative agricultural practices. The information was collected by observation, non-structured interview, field notes, focus group discussion, and the researcher's participation in the community activities. Photos were also taken to collect data. The researcher then analyzed, classified, and interpreted the acquired information. The research report was done in term of description, explanation, and analytical conclusion. The findings are as follows: Since the early days of settlement at the present community, the villagers had relied on swidden farming and invaded the forest for the land to be cultivated using mostly on human and animal labors. After the community had been exposed to the outside world, the farmers were encouraged to increase their production through new technology such as using new breeds, chemical fertilizer, insecticides, and the likes. All these had created problems in all aspects of life including ecology and health. The farmers had begun to realize the adverse impact of such innovation and 10 of them got together to solve the confronting problems and found out that

alternative agriculture was a way out. There were at least two factors involved in their success. Firstly, the community's internal factors such as the farmers awareness of ecological decline conditions. The kinship relationship was still strong which allowed alternative agriculture idea to flow through the network. Community organizations were strong. Secondly, the community's external factors among which were the adverse results of the main-stream development leading the farmers to look for an alternative. Some mass media helped publicize the success. Outside supports, particularly those the NGOs, experience exchanging forum, and their linkage to outside learning network by participating in the training, seminar, and study tour. Last factor was about the market which began to respond to the non-chemical produces though the farmers did not stress on the export. These two types of factors also jointly explained the success. Regarding the change in the successful farmers' agricultural production, the farmers had passed through 3 periods of cultivation-rotational swidden farming, cash crop farming, and the turning to the alternative agriculture. They adopted the alternative agricultural principle and adapted it to the unique conditions of Pa Nod. There were two kinds of practices, organic farming, and mixed cropping. Each individual farmer had his/her own pace of change. The changes were attributed to the push and the pull factors. Push and pull factors included health, cost, toxic residual, marketing, debt and production process.